

Elintarvikeparanteisiin liittyvät pakkausmerkinnät

Elintarviketietoseminaari
elintarvikealan toimijoille ja
valvontaviranomaisille 16.10.2014
Kirsi-Helena Kanninen

Esityksen sisältö

1. Elintarvikeparanteita sisältävien elintarvikkeiden pakkausmerkinnät
2. Elintarvikeparanteiden pakkausmerkinnät
  - Lopullisille kuluttajille
  - Muille kuin lopullisille kuluttajille myytäväksi tarkoitettut elintarvikeparanteet

Elintarvikeparanteet ja niiden käyttöä säätelevät asetukset

- Lisäaineet (ml. kantaja-aineet): (EY) N:o 1333/2008
- Aromit: (EY) N:o 1334/2008
- Savuaromit: (EU) N:o 1321/2013
- Entsyymit (teknologinen käyttötarkoitus): (EY) N:o 1332/2008
- Valmistuksen apuaineet: MMM 1020/2011

Komission ohjeet

- Lisäaineasetuksen (EY) N:o 1333/2008 elintarvikeryhmien yksityiskohtaisemmat kuvaukset
  - [Guidance document describing the food categories in Part E of Annex II to Regulation \(EC\) No 1333/2008 on Food Additives](#)
- Ohje värjäävien uutteen luokittelusta väreiksi (lisäaine) tai värjääviksi elintarvikkeiksi
  - [Guidance notes on the classification of food extracts with colouring properties](#)
- Ohje kemiallisten aineiden luokittelusta aromiasetuksen (EY) N:o 1334/2008 mukaisiksi aromiaineiksi tai lisäaineasetuksen (EY) N:o 1333/2008 mukaisiksi arominvahventeiksi
  - [Guidance notes on the classification of a flavouring substance with modifying properties and a flavour enhancer](#)

Komission valmisteilla olevat ohjeet

- Kysymys/vastaus –paperi aromien merkinnöistä
- Siirtoperiaatteen (carry-over) soveltamisohje

Elintarvikeparanteita sisältävien elintarvikkeiden pakkausmerkinnät

(EU) N:o 1169/2011

Lisäaine ja ryhmänimi 1

- Lisäaineet on ilmoitettava ainesosaluettelossa **käyttötarkoitusta osoittavalla ryhmänimellä** (liite VII: C osa) ja asetuksen (EY) N:o 1333/2008 mukaisella **lisäaineen omalla nimellä tai E-koodilla**, esim. säilöntäaine (natriumnitriitti) tai säilöntäaine (E 250)
- Jos lisäaine kuuluu useampaan ryhmään, on ilmoitettava se **ryhmänimi, joka vastaa lisäaineen ensisijaista tehtävää**, esim. askorbiinihappo E 300 voi kuulua kolmeen ryhmään: hapettumisenestoaine, happamuuden-säätöaine tai jauhонparanne

Lisäaine ja ryhmänimi 2

- ***Muunnettu tärkkelys***: Yksilöllisen nimen tai E-numeron ilmoittaminen ei ole pakollista, ***pelkkä ryhmänimi riittää*** (liite VII: C osa)
- ***Allergioita tai intoleransseja*** aiheuttavia aineita sisältävät lisäaineet on ilmoitettava ***omalla nimellään*** niin, että yliherkkyyttä aiheuttava ainesosa näkyy (art 9:1c, liite II), esim. soijalesitiini, ei E 322

Lisäaine ja ryhmänimi 3

- **Rikkidioksidi ja sulfiitit** tulee merkitä pakkaukseen omalla nimellään, jos pitoisuus ylittää **10 mg/kg tai 10 mg/l** rikkidioksidina ilmaistuna (liite II)
  - ((EY) N:o 1333/2008: ≤ 10 mg/kg tai 10 mg/l, katsotaan, ettei lisäainetta esiinny)
- Asetuksen (EY) N:o 1333/2008 mukaisesti sallitusta pakkauskaasun käytöstä on ilmoitettava merkinnällä **”pakattu suojakaasuun”** (liite III)

Makeutusaineita sisältävät elintarvikkeet 1

- Elintarvikkeiden, jotka sisältävät asetuksen (EY) N:o 1333/2008 mukaisesti sallittua **makeutusainetta**, merkinnöissä on oltava seuraavat **lisätiedot** (liite III):
- Yksi tai useampi makeutusaine: ”**sisältää makeutusainetta/-aineita**” elintarvikkeen nimen yhteydessä
- Lisättyä sokeria tai lisättyjä sokereita sekä yhtä tai useampaa makeutusainetta: ”**sisältää sokeria/sokereita ja makeutusainetta/-aineita**” elintarvikkeen nimen yhteydessä
- Ed. tapauksissa ainesosan määrää ei tarvitse ilmoittaa elintarvikkeen nimen yhteydessä (art 22, Liite

Makeutusaineita sisältävät elintarvikkeet 2

- Aspartaamia/aspartaamiasesulfaamisuoalaa:
  - **”sisältää aspartaamia (fenyylialaniinin lähde)”**, kun ainesosaluettelossa vain ryhmänimi ja E-koodi
  - **”Sisältää fenyylialaniinin lähteen”**, kun ainesosaluettelossa ryhmänimi ja makeutusaineen yksilöllinen nimi
- Yli 10 % polyoleja: **”liiallisella käytöllä voi olla laksatiivisia vaikutuksia”**

Lisäaineasetuksen 1333/2008 18 artiklan ”Siirtoperiaate” (ns. carry-over) 1

1. Elintarvikelisäaineen esiintyminen sallitaan

a) muussa kuin liitteessä II tarkoitettussa koostetussa elintarvikkeessa, kun lisäaineen käyttö on sallittua yhdessä koostetun elintarvikkeen ainesosista (paitsi poikkeukset: art 18 kohdat 2 ja 4, liite II taulukot 1 ja 2)

-esim. täytepitko:

vehnä jauho, vadelma-omenatäyte, mantelinmakuinen täyte, kasvimagariini, sokeri, kananmuna, vesi, hiiva, suola, mausteet, aromit ja väri E 120

Lisäaineasetuksen 1333/2008 18 artiklan ”Siirtoperiaate” (ns. carry-over) 2

1. Elintarvikelisäaineen esiintyminen sallitaan

b) elintarvikkeessa, johon on lisätty elintarvikelisäainetta, elintarvike-entsyymiä tai elintarvikearomia (paitsi poikkeukset: art 18 kohta 2), kun

- i) lisäaineen käyttö lisäaineessa, entsyymissä tai aromissa on sallittua asetuksen 1333/2008 (liite III) mukaisesti
- ii) lisäaine on siirtynyt elintarvikkeeseen lisäaineen, entsyymien tai aromin mukana, ja
- iii) lisäaineella ei ole teknologista tehtävää lopullisessa elintarvikkeessa (jos on teknologinen vaikutus: art 18 kohta 3)

Lisäaineasetuksen 1333/2008 18 artiklan ”Siirtoperiaate” (ns. carry-over) 3

1. Elintarvikelisäaineen esiintyminen sallita

c) elintarvikkeessa, jota on tarkoitus käyttää yksinomaan koostetun elintarvikkeen valmistukseen ja edellyttäen, että koostettu elintarvike täyttää tämän asetuksen vaatimukset.

-esim. leipomoteollisuudelle räätälöity mansikkahillo tai jauhoseos, lihateollisuudelle räätälöity maustamisseos tai joku muu valmistus- ja lisäaineiden seos

Siirtoperiaate & ainesosaluettelo 1

- ***Ainesosaluetteloon ei tarvitse sisällyttää*** lisäaineita, jotka ovat elintarvikkeessa yksinomaan siksi, että ne sisältyvät yhteen tai useampaan elintarvikkeen ainesosaan

siirtoperiaatteen kohtien 1 a tai 1 b mukaisesti, edellyttäen, että niillä ei ole teknologista vaikutusta valmiissa tuotteessa

- Jos ko. lisäaineilla on teknologinen vaikutus valmiissa tuotteessa, ne tulee ilmoittaa (kts. myös art 18 kohta 3)

Siirtoperiaate & ainesosaluettelo 2

- ***Valmistuksen apuaineita tai lisäaineiden kantaja-aineita*** ei myöskään tarvitse ilmoittaa
- ***Poikkeuksena allergioita tai intoleransseja aiheuttavia aineita tai tuotteita sisältävät lisäaineet, valmistuksen apuaineet, kantaja-aineet jne., jotka tulee aina ilmoittaa***

Esimerkki: Perunahiutaleet 1

- Ainesosat: peruna, emulgointiaine E 471, stabilointiaine E 450, hapettumisenestoaineet E 304, E 300, happamuudensäätöaineet E 331, E 330 (Lisäaineasetuksen 1333/2008 elintarvikeryhmä 4.2.6 ja siirtoperiaatteen kohta 1 a)
- Käyttö leivän leivonnassa vehnäjauhoja korvaavana ainesosana gluteenittoman jauhoseoksen kanssa
  - emulgointi- ja stabilointiaineilla voi olla vaikutusta, joten ne ilmoitetaan leivän ainesosaluettelossa

Esimerkki: Perunahiutaleet 2

- Käyttö perunapiirakan täytteen valmistuksessa
  - emulgointi- ja stabilointiaineilla tuskin on vaikutusta täytteen koostumukseen; ei tarvitse ilmoittaa piirakan ainesosaluettelossa
- Kummassakaan käyttötarkoituksessa perunahiutaleiden hapettumisenesto- ja happamuudensäätöaineilla tuskin on vaikutusta, joten niitä ei tarvitse ilmoittaa leivän eikä perunapiirakan ainesosaluettelossa.

→ ***Harkittava tapauskohtaisesti***

Esimerkki: Lisäaineseos margariinin valmistukseen

- Ainesosat: Emulgointiaine E 471, jossa hapettumisenestoaineina E 304 ja E 307. Hapettumisenestoaineet E 304 ja E 307 on liuotettu kantaja-aineseen E 472 c
- Lisäaineen E 471 lisäaineita E 304 ja E 307 ei tarvitse ilmoittaa margariinin ainesosaluettelossa, jos niillä ei ole teknologista vaikutusta lopputuotteessa eli margariinissa (siirtoperiaate 1 b)
- Kantaja-ainetta E 472 c ei tarvitse ilmoittaa, mutta rasvahappojen mono- ja diglyseridit E 471 tulee ilmoittaa

Esimerkki: Jauhoseos 1

- Ainesosat:

Kaurahiutale, kaurajauho, kaurasuurimo, vehnägluteeni, kauralese, vehnämallasjauho, ohramallasuute (ohramallas, vesi), emulgointiaineet E471, E482, esiliisteröity vehnäjauho, sokeri, stabilointiaine E341, jauhוןparanne E300, entsyymit, aromi.
(Sisältää kauraa 80%)

- Jauhoseoksen osuus on 22 % leipään käytetyistä jauhoista (vehnä- ja ruisjauho)

Esimerkki: Jauhoseos 2

- Jauhoseos **ei** ole siirtoperiaatteen 1 a kohdan mukainen leivän valmistuksen **koostettu ainesosa**, sillä sen sisältämistä lisäaineista ainoastaan E 300 sallitaan jauhoihin (asetus 1333/2008: elintarvikeryhmä 6.2.1)
- Kyseessä on siirtoperiaatteen 1 c mukainen **valmistus- ja lisäaineiden seos**, ns. puolivalmiste, jota voidaan käyttää yksinomaan koostetun elintarvikkeen valmistukseen edellyttäen, että koostettu elintarvike (esim. leipä) täyttää lisäaineille asetetut vaatimukset

Esimerkki: Jauhoseos 3

- Askorbiinihapolla tuskin on vaikutusta esim. leivän valmistuksessa eli sitä ei tarvitse ilmoittaa ainesosaluettelossa
- Muut lisäaineet tulee ilmoittaa ainesosaluettelossa, samoin aromi
- Entsyymi ilmoitetaan ainesosaluettelossa, jos sen käyttö on lisäaineellista. Valmistuksen apuaineena käytettyjä entsyymejä ei tarvitse ilmoittaa

Tiettyjen värien varoitusmerkinnät

Jos tuotteessa on käytetty jotain seuraavista väriaineista:

- E 102 (tartratsiini)
- E 104 (kinoliinikeltainen)
- E 110 (sunset yellow)
- E 122 (karmosiini)
- E 124 (ponceau 4R) tai
- E 129 (alluranpunainen)

elintarvikkeen pakkaukseen on tehtävä merkintä
***”voi vaikuttaa haitallisesti lasten
aktiivisuustasoon ja heikentää
tarkkaavaisuutta”*** (EY) 1333/2008

Aromit

Aromit on merkittävä termillä (liite VII: D osa)

- **”aromi(t)”** tai aromin tarkemmalla nimellä tai sen kuvauksella, jos aromiaines sisältää asetuksessa (EY) 1334/2008 määritellyjä aromeja
- **”savuaromi(t)”** tai ”elintarvikkeesta tai elintarvikeryhmästä tai raaka-aineesta” valmistetut savuaromit” (esim. **”pyökistä valmistettu savuaromi”**)
- Elintarvikkeen tuotannossa tai valmistuksessa aromina käytetty (1334/2008) **kiniini ja/tai kofeiini** on merkittävä ainesosaluettelon omalla **nimellään välittömästi sanan ”aromi(t)” jälkeen**

Kofeiinia sisältävät elintarvikkeet 1

– muu kuin aromikäyttö (liite III)

- Juomat*, jotka
  - on tarkoitettu nautittavaksi sellaisenaan ja joissa mistä tahansa lähteestä peräisin olevaa kofeiinia yli 150 mg/l tai
  - ovat tiivistettyjä tai kuivattuja ja sisältävät ennalleen palautettuina mistä tahansa lähteestä peräisin olevaa kofeiinia yli 150 mg/l

- ***”Korkea kofeiinipitoisuus”***. ***”Ei suositella lapsille eikä raskaana oleville tai imettäville”*** on lisättävä samaan nähtävissä olevaan kenttään kuin juoman nimi. Tämän jälkeen sulkuihin juoman kofeiinipitoisuus mg/100 ml

*(paitsi kahvi- ja teepohjaiset tai kahvi- tai teeuutteesta valmistetut, joiden elintarvikenimeen sisältyy sana ”kahvi” tai ”tee”)

Kofeiinia sisältävät elintarvikkeet 2 -muu kuin aromikäyttö (liite III)

- Muut kuin juomat, joihin kofeiini on lisätty fysiologisessa tarkoituksessa:
”Sisältää kofeiinia. Ei suositella lapsille eikä raskaana oleville” on lisättävä samaan nähtävissä olevaan kenttään kuin elintarvikkeen nimi. Tämän jälkeen sulkuihin kofeiinipitoisuus.
- Ravintolisissä kofeiinipitoisuus on ilmaistava pakkausmerkinnässä suositeltavaa päiväannosta kohden

Glysyrritsiinihappoa tai sen ammonium-suolaa sisältävät elintarvikkeet (liite III) 1

- Makeiset tai juomat, jotka sisältävät glysyrritsiinihappoa tai sen ammoniumsuolaa 100 mg/kg tai 10 mg/l tai enemmän:

”Sisältää lakritsia” on lisättävä välittömästi ainesosaluettelon jälkeen, paitsi jos sana **”lakritsi”** mainitaan jo ainesosaluettelossa tai se sisältyy tuotteen nimeen

- Jos tuotteessa ei ole ainesosaluetteloä, elintarvikkeen nimen yhteydessä on oltava tämä maininta

Glysyrritsiinihappoa tai sen ammonium-suolaa sisältävät elintarvikkeet (liite III) 2

- Glysyrritsiinihappoa tai sen ammoniumsuolaa
  - Makeiset: 4 g/kg tai enemmän
  - Juomat: 50 mg/l tai enemmän
  - Yli 1,2 tilavuus-% alkoholijuomat: 300 mg/l tai enemmän:

”Sisältää lakritsia – kohonneesta verenpaineesta kärsivien henkilöiden on vältettävä tuotteen liiallista nauttimista” on lisättävä välittömästi ainesosaluettelon jälkeen. Jos tuotteessa ei ole ainesosaluetteloä, elintarvikkeen nimen yhteydessä on oltava tämä maininta

Termin ”luontainen” käyttöä koskevat erityisvaatimukset (1334/2008 art 16) 1

- **Termiä ”luontainen”** voidaan käyttää aromin kuvauksessa vain, jos aromiaines sisältää yksinomaan aromivalmisteita ja/tai luontaisia aromiaineita
- Termiä **”luontainen aromiaine”** voidaan käyttää vain sellaisista aromeista, joiden aromiaines sisältää yksinomaan luontaisia aromiaineita

Termin ”luontainen” käyttöä koskevat erityisvaatimukset (1334/2008 art 16) 2

- Termiä ”**luontainen**” voidaan käyttää elintarviketta, elintarvikeryhmää tai kasvi- tai eläinperäistä aromilähdettä tarkoittavan viittauksen yhteydessä vain, jos **aromiaines on saatu painon mukaan yksinomaan tai vähintään 95-prosenttisesti mainitusta raaka-aineesta**
- Kuvauksen on oltava muodoltaan seuraava: ”luontainen ’elintarvike (elintarvikkeet) tai elintarvikeryhmä tai raaka-aine (raaka-aineet)’ aromi”, esimerkiksi ”**luontainen mansikka-aromi**”

Termin ”luontainen” käyttöä koskevat erityisvaatimukset (1334/2008 art 16) 3

- Ilmausta ”luontainen ’elintarvike (elintarvikkeet) tai elintarvikeryhmä tai raaka-aine (raaka-aineet)’ aromi, joka sisältää muita luontaisia aromeja” (esim. **luontainen mustikka-aromi, joka sisältää muita aromeja**) voidaan käyttää vain, jos aromiaines on osittain peräisin mainitusta raaka-aineesta (edellä esimerkissä mustikasta), jonka maku on helposti tunnistettavissa.
- Termiä **”luontainen aromi”** voidaan käyttää vain, jos aromiaines on saatu **eri raaka-aineista** ja viittaus raaka-aineeseen ei kuvaisi niiden aromia tai makua.

Lopullisille kuluttajille myytäväksi tarkoitetut elintarvikeparanteet

(EY) N:o 1333/2008
Rajoittamatta direktiivin 2000/13/EY
soveltamista (myöhemmin 1169/2011 ?)

Lisäaineiden pakkausmerkinnät (1/3) (1333/2008 art 23)

1. Lopullisille kuluttajille myytäväksi tarkoitettuja elintarvikelisäaineita, jotka myydään ***sellaisinaan tai toisiinsa ja/tai muihin elintarvikkeiden ainesosiin sekoitettuina***, saa pitää kaupan ainoastaan, jos niiden pakkauksissa on seuraavat tiedot:

- a) jokaisen elintarvikelisäaineen osalta säädetty nimi ja E-numero tai myyntiseloste, jossa on mainittu jokaisen elintarvikelisäaineen nimi ja E-numero
- b) maininta ”elintarvikekäyttöön” tai ”rajoitettuun elintarvikekäyttöön” tai tarkemmat tiedot sen aiotusta elintarvikekäytöstä

Lisäaineiden pakkausmerkinnät (2/3) (1333/2008 art 23)

2. Poiketen siitä, mitä 1 artiklan a kohdassa säädetään, **pöytämakeuttajien** myyntinimityksessä on oltava maininta ”...-**pohjainen pöytämakeuttaja**”, jossa ilmaistaan sen makeuttavan aineen nimi tai niiden makeuttavien aineiden nimet, joista pöytämakeuttaja koostuu

Lisäaineiden pakkausmerkinnät (3/3) (1333/2008 art 23)

3. ***Polyoleja ja/tai aspartaamia ja/tai aspartaamiasesulfaamisuola*** sisältävien pöytämakeuttajien pakkausmerkinnöissä on oltava seuraavat varoitukset:
- a) polyolit: ”liiallisella käytöllä voi olla laksatiivisia vaikutuksia”;
  - b) aspartaami/aspartaamiasesulfaamisuola: ”sisältää fenyylialaniinin lähteen”

4. ***Pöydässä käytettävien makeutusaineiden valmistajien on annettava kuluttajille tarkoituksenmukaisesti tuotteen *turvallista käyttöä* koskevat tarvittavat tiedot***

Pakollista ravintoarvoilmoitusta koskevasta vaatimuksesta vapautettu (1169/2011, liite V)

- Pöytämakeuttajat
- Aromit
- Elintarvikelisäaineet
- Valmistuksen apuaineet
- Elintarvike-entsyymit

**Muille kuin lopullisille
kuluttajille myytäväksi
tarkoitettut elintarvikeparanteet
(business to business)**

(EU) N:o 1333/2008

Tiedot on esitettävä ostajien helposti
ymmärtämällä kielellä

Lisäaineiden pakkausmerkinnät (1/4) (1333/2008 art 21 ja 22)

1. Kun elintarvikelisäaineita myydään ***sellaisinaan tai toisiinsa ja/tai muihin elintarvikkeiden ainesosiin sekoitettuina ja/tai niihin on lisätty muita aineita***, niiden pakkauksissa tai astioissa on oltava seuraavat tiedot:
  - a) Säädetty nimi ja/tai E-numero
  - b) Maininta ”elintarvikekäyttöön” tai ”rajoitettuun elintarvikekäyttöön”
  - c) Tarvittaessa erityiset säilytystä ja/tai käyttöä koskevat vaatimukset
  - d) Erän tunnistemerkintä

Lisäaineiden pakkausmerkinnät (2/4) (1333/2008 art 21 ja 22)

- e) Käyttöä koskevat ohjeet, jos niiden ilmoittamatta jättäminen voisi haitata asianmukaista käyttöä
- f) Valmistajan, pakkaajan tai myyjän nimi tai toiminimi ja osoite
- g) Merkintä kunkin sellaisen ainesosan tai ainesosaryhmän enimmäismäärästä, jonka määrä elintarvikkeessa on rajoitettu
- h) Nettomäärä
- i) Vähimmäissäilyvyysaika tai viimeinen myyntipäivä
- j) Merkinnät allergioita tai intoleransseja aiheuttavista ainesosista (1169/2011 liite II)

Lisäaineiden pakkausmerkinnät (3/4) (1333/2008 art 21 ja 22)

2. & 3.

- Kun lisäaineita myydään sekoitettuna toisiinsa ja/tai muihin elintarvikkeen ainesosiin
- Kun lisäaineisiin lisätään aineita varastoinnin, myynnin, standardoinnin, laimentamisen tai liukenemisen helpottamiseksi

niiden pakkauksissa tai astioissa on oltava luettelo kaikista ainesosista niiden prosenttiosuutta kokonaispainosta vastaavassa alenevassa järjestyksessä

Lisäaineiden pakkausmerkinnät (4/4) (1333/2008 art 21 ja 22)

4. Kohdan 1 alakohtien e-g ja kohtien 2 ja 3 tiedot voidaan antaa ***lähetykseen liittyvissä asiakirjoissa***, jotka toimitetaan lähetyksen mukana tai sitä ennen, edellyttäen, että kyseisen tuotteen pakkauksen tai astian helposti näkyvässä osassa on merkintä ***”ei vähittäismyyntiin”***
5. Kun lisäaineet toimitetaan ***tankeissa***, kaikki tavaraerää koskevat tiedot voidaan antaa lähetykseen liittyvissä ***asiakirjoissa***, jotka toimitetaan lähetyksen mukana.

Aromien ja entsyymien pakkausmerkinnät

- Vaaditaan vastaavat pakkausmerkinnät kuin lisäaineilta/lisäaineseoksilta
- Aromit: (EY) N:o 1334/2008 artiklat 14-18
- Entsyymit: (EY) N:o 1332/2008 artiklat 10-13

Kiitos!

KHK
17.10.2014

 Evira